

DISSSERTATIO ACADEMICA

22

DE

ETYMOLOGIIS CICERONIS,

CUJUS

PARTEM SECUNDAM,

Venia Ampl. Facult. Philos. Aboëns.

P R A E S I D E

JOH. FREDR. WALLENIO,

*Eloqu. Prof. Reg. & Ord. Regg. Societ. Patriot.
Holm. Oecon. Fenn. & Oecon. Wermel. Membro,*

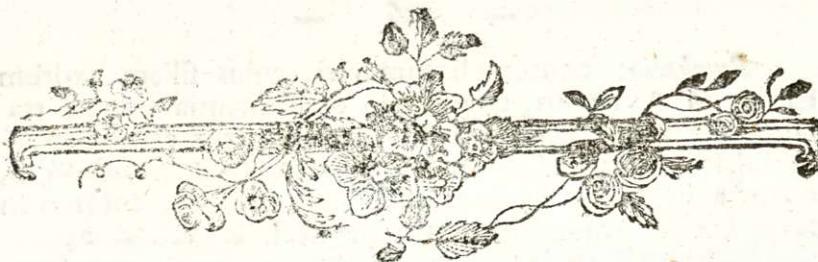
publice ventilandam exhibet

JOHANNES JACOBUS RAJALIN,
Ostrobothnienfis.

In Aud. Physico die XVIII Maji MDCCCVIII.

H. a. m. c.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS.

Ab aliis verum, ab aliis verborum doctrina queritur.

CICERO.

Ad veras jam Etymologias, a CICERONE propositas, deveniendum est: quarum primo Græcas, nec illas omnino paucas, deinde Latinas, utrasque literarum ordine persequemur.

Academici, "qui Platonis instituto in *Academia*, quod est alterum Gymnasium, cœtus erant & sermones habere soliti, e loci vocabulo nomen habuerunt" Quæst. Acad. L I. c. 4 f. 17. Hinc metonymice *Academia* sèpius pro Philosophis ipsam egressis.

Aér. Græcum esse, sed pro Latino tritum, docetus de natura Deorum L. II. c. 36 f. 91, innuiturque adjectis epithetis animabili spirabilique. Origo maxime probabilis ab ἀέρι, ἄνεῳ. Cfr. c. 45 f. 117.

Æther. Vocabulum Græcum in Latinam civitatem recipiendum censet auctor noster de nat. Deor. L. II. c. 36 f. 91, cui etiam propter ardorem stellarum (altissimorum ignium, formatum ignearum c. 40 f. 101. c. 45 f. 117) placuisse videtur etymologia ANAXAGORÆ ἀπὸ τῷ ἀέρει derivantis. Certat hæc cum Empedoclea a θέρει, vel potius ab ἀέτῃ θέρει. Alias amplexi fuerunt ARISTOTELES & BEGMANNUS, minus, ut putamus, probandas.

C

Bam.

Bambalio: contumeliosum viri, cuius filiam uxorem habuit M. ANTONIUS, cognomen ex hæsitantia lingvæ tractum. Orat. Philipp. III c. 6 l. 16. Videtur ergo CICERONI fuisse potius a Βαμβάνειν, Βαμβαλεῖν vel Βαμβαλίζειν, quam a ficto illo ARISTOPHANIS Βομβαλούβαξ, cui tamen favet CÆLIUS RHODIGINUS Antiqu. Lect. L. VII. c. 23.

Bootes, qui idem *Arctophylax*, a bubus trudendis (βῆσσα, βῆσσω) vulgo dictus, eandem apud Nostrum, ARATE Metaphrasten, de Nat. Deor. L. II c. 42 l. 109. servat etymologiam. Quod autem non boves, sed ursam (Arctum) præ se quatere (Aratea Phænomena nimis leni utuntur vocabulo ἐπαφόμενος) dicitur, id hanc habet causam, quod, HOMERO, VARRONE & HYGINO testibus, ipsa major Arctus ἄμαξα l. plaustrum antiquitus appellabatur, duabusque stellis, quasi bobus, censelbatur tracta. — Fit etiam Arcturi mentio ibid. l. 110, nec subjecta tamen originatione, quam non in ἔρη, cauda, ut vulgo fit, sed in ἔρος, costas, querendam esse & GESNERUS (Thesaur. voc. *Bootes*) IDELERUSQUE monuerunt, & ipsa docet vocis homonymia, non sæpius fere pro solitaria stella, quam pro toto sidere usurpatæ.

Δημήτης, quasi Γημήτης, casu prima littera immutata, de Nat. Deor. L. II. c. 26 l. 67. ut sit quasi Terra Mater; cfr. infra voc. *Ceres*. Consentit HESYCHIUS, sed PLATONI arridet magis διδέστα μήτης.

Esia Dea, quæ *Vesta* Romanorum, quam duplarem multi faciunt, alteram Urani conjugem (*Fâlar*, Rheam, Opem, Terram alteram Saturni filiam, ἀειπαρθένον, vito adspiciendam nulli, vivum ignem ipsa terræ incolentem penetralia, nec inimicum, sed beneficium & cuncta blando calore

calore foventem. Hinc confusa s^epius & Nomina & nomina
(I. IONYS Halie. Παραινῆς Ἀρχαιολογίας L. II. c. 67. OVID Fast.
L. VI. v. 267, 291, 460); hinc variæ ortæ in primis Latinæ
appellationis etymologiæ, quarum Ovidiana (l. c. v. 299.)
a vi stante, Serviana (ad VIRGIL. Æn. I. 292) a vestiendo,
quorundam ab ἐσάναι, Terram manifeste respiciunt. Ignem
cogitavit CICERO de Nat. Deor L. II. c. 27 l. 67, de Legg.
L. II. c. 12 l. 29, ab Ἐστα repetens, eamque focum urbis
interpretatus, quam vocem alii ab ἥλιῳ Græcorum, alii ab
Hebræo vel Chaldaico fonte, nuperrime HAGERUS ab Atesch
Persarum igne d^educunt.

Hyades "a pluendo; *ven* enim est pluere. Nostri im-
perite *Suculas*, quasi a subus (*υσ*) escent, non ab imbrī-
bus nominatæ" de Nat. Deor. L. II. c. 43 l. 111, cfr. OVID.
Fast. L. V. v. 166.

Λύπη Sic "ipsam ægritudinem Chrysippus, quasi so-
lutionem totius corporis appellatam putat." Quæst. Tusc.
L. III. c. 25 l. 61. Erit igitur a λύπῃ, solvere.

Lysidicus Hoc nomine C Annium Cimbrum, Lysi-
dici, Græci hominis, filium, in exercitu M. Antonii sti-
pendia merentem, quoniam omnia jura dissolvit (λύω,
dixi contumelia CICERO voluit adspergendum, Orat. Phi-
lipp. XI. c. 6 l. 14.

Μαντική. PLATONE præente, Græcum Divinationis
nomen a furendo (μανιεσθαι) ducitur, de Divin. L. I. c. 1
l. 1. Præfigitio enim "si exarsit acrius, furor appellatur"
ibid. c. 31 l. 66. cfr. SERV. ad VIRGIL. Æn. III. 443.

Μελαγχολία, furor ab atrabili, Tusc. Quæst. L. III. c. 5
l. 11. Hinc atræ bilis morbus apud CELSUM L. II. c. 7.

Nomion, vel potius *Nomios* aut *Nomius*: Apollinis Arcadici cognomen, "quod ab eo se leges (*vóμες*) ferunt accepisse" de Nat. Deor. L. III. c. 23 f. 57. Mavult SERVIUS, ad VIRGIL. Georg. L. III. v. 2, vel ἀπὸ τῆς νομῆς, i. e. a pascuis, vel ἀπὸ τῶν νόμων i. e. a lege chordarum, Nimirum & Admeti oves ad Amphrysum, æque ac Laomedontis pecudes mercede pacta (Iliad. XXI. 448) paverat Apollo, & aurea cithara dulces docuerat modos; & cantionem quandam pastoralem νόμον appellavit Eriphanis apud ATHENÆUM L. XIV. c. 3. Communis radix νόμων opiniorum divortia facile conciliabit. Agreste certe Numen, cantantium pastorum tutelare; idemque qui Pastoralis Apollo CALPURN. Eclog. VII. v. 22.

Nόμος. "Græco putant nomine a suum cuique tribuendo (*vέμεν*) appellatam" de Legg. L. I. c. 6 f. 19. Lex autem cum sit, "mens ratioque prudentis" ibid. atque "recta ratio in iubendo & vetando" ibid. c. 12 f. 33. PLATONI lex (*νόμος*) nomen menti (*νοῦ*, a νόος) proximum possidet, de Legg. L. XII in quo tamen lusisse potius quam veram exquisivisse originem videtur. Cfr. Cic. de Legg. L. II. c. 4 f. 8.

Peripatetici "dicti sunt, quia disputabant inambulantes (*περιπατήτες*) in Lycio" Quæst. Acad. L. I. c. 4 f. 17. Hinc ARISTOPHANI περιπάτος pro deambulatione, Ran. v. 942, & mox pro disputatione v. 953.

Philosophia "a sapientiæ amore (*φίλος, σοφία*) Græco verbo nomen invenit" de Legg. L. I. c. 22 f. 58. cfr. de Offic. L. II. c. 2 f. 5. de Divinat. L. II. c. 4 f. 11.

Physiologiam cum, de Divinat. L. I. c. 41 f. 90, naturæ

turæ rationem interpretetur Noster, manifestam Græcæ appellationis etymologiam haud obscure indicat.

Πλεύτων, a divitiis, vid. infra in voce *Dis*.

Proserpina. Ex L II. de Nat. Deor. c. 26 f. 66, putares non displicuisse CICERONI VARRONIS consilium, nominis eam reddentis rationem, *quod bœc* ("quam frugum femen esse volunt, absconditamque quæri a matre fingunt" Cic. l. c.) *ut serpens, modo in dextram, modo in sinistram partem late movet*; esleque Deam appellatam a proserpendo. Sed a Græcorum lingua repetere revera mavult TULLIUS: "Græcorum nomen est: ea enim est, quæ Περσεφόνη Græce nominatur" (a πέρθω facil. & φένω, quia nullum sæva caput fugit, HORAT. L. I Od. 28 v. 20: nec abludit scripturæ ratio, in primis si cum Jos. SCALIGERO credas prius dictam fuisse Preserpinam, literamque *e* in *o*, ut in aliis quoque vocabulis, procedente tempore, abiisse.

Sorites. Huic ab acervo tritici nomen esse dicens CICERO Quæst. Acad. L IV. c. 29 f. 92, Græcam vocem σωρός respexit. Ipsam argumentandi formam "Latino verbo liceat acervalem appellare: sed nihil opus est" de Divin. L. II. c. 4 f. 11.

Συμβίωσιν, Συμπόσιον, Σύνδεσμον Latinorum Convivio, Compotationi & Concoenationi vocum vi respondere, & ipsa res docet, & Noster Epist. ad Attic. L. XIII. ep. 23. ad Divers. L. IX. ep. 24. Cat. maj. c. 13 f. 45.

Thermus, curator viæ Flaminiaz, idemque, ut putant JUNIUS, SIGONIUS & Is. CASAUBONUS, qui in familiam patriciam adoptatus, & C. Marcius Figulus appellatus, consulatum gesit cum L. Julio Cælare anno urbis 689. Quæ

si ita sunt, voti utique compos factus erat CICERO” cuius rationibus maxime conducere vitum fuerat, Thermum fieri cum Cælare” Epist ad Att. L. I. ep. 1. Cur autem hoc optaverit, ipse explicat, dicens se metuere, si in ipsius annum is recideret, ne firmior candidatus esset futurus; additque (ex ERNESTII scriptura): “sane facile eum, (ut prætorum) θέματα ciceri accuderint” Ludi igitur in nominum utriusque etymologia putes, & Lupini (θέματα) a Ciceris legomine (TH RMI a CICERONE) non alienam naturam indicari: Sed locus, multis multorum conjecturis vexatus, an sanus sit, dubitatur.

Æquimelium, locus urbis Romæ, ab æquata solo Sp. Mælii, regnum appetentis, domo nomen traxit. Orat. pro domo sua ad Pontif. (a) c. 38 f. 101. Etymologiam confirmingant LIVIUS L. IV. c. m. 16 & VARRO de L. L. L. IV. quorum ille reclusus scribit *Æquimælium*.

Æquor, a planicie æquabili. “Quid tam planum videatur quam mare? ex quo etiam æquor illud poëtæ vocant.” Sic habet Fragmentum ex Libro Academicorum II apud NONIUM L. 332. Camporum patentium æquora commemorantur de Divin. L. I. c. 42 f. 93.

Ajus

-
- a) Non ignoramus impugnari & hujus orationis & utriusque post redditum (in senatu & ad quirites), neque minus illius quæ est de haruspicum responfis, ἀνθεύταν a J. MARKLAND. C. D. BECKIO & F. A. WOLF, qui orationi pro Marcello notam similiter adspersit. Sed ut taceamus ultimæ a triga Germanorum, WEISKE, WORM & KALAU suscepit esse defensionem, etiam de reliquis adhuc sub judice est lis. Orationem pro domo ad Pontifices (quæ tamen alia potuit esse quam hodie habemus) ipse commemorat CICERO Epist. ad Att. L. IV. ep. 2.

Ajus Loquens: Ajus Locutius Liv. L. V. c. 50. *Hoc Deo & ara consecrata & nomen inditum, quia non multo ante urbem a Gallis captam ajebat & loquebatur.* Exaudita enim vox a luco Vestæ, ut muri & portæ reficerentur; futurum esse, nisi provisum est, ut Roma caperetur. Quod neglectum, cum caveri poterat, post acceptam illam maximam cladem expiatum est. *De Divin.* L. I. c. 45 l. 101. L. II. c. 32 l. 69.

Ala (cognomen Serviliorum, *Abala*) ab *axilla*. "Quomodo vester *Axilla*, *Ala* factus est, nisi fuga litteræ vaſtioris? quam litteram etiam e *maxillis*, & *taxillis*, & *vexillo* & *paxillo* consuetudo elegans latini sermonis elevavit" *Orat.* c. 43 l. 153. Unde patet, productiora illa non esse, ut putarunt *FESTUS*, *SERVIUS*, *PRISCIANUS*, *ISIDORUS*, & contractis diminuta.

Assiduus idem est, S. *AElio Cato* interpretante, qui locuples; & "assiduus appellatus ab *asse dando*. *Top.* c. 2 l. 10. Probant hanc etymologiam *QUINTILIANUS*, A. *GELLIUS*, *FLAVIUS SOSIPATER CHARSIUS* & *SEVERINUS BOETHIUS*: *assem*, h. e. *aes*, a ditionibus primarum populi classium hominibus, tributa inferentibus, & proprio sumtu militaribus, *dari* dicentes. Neque ab ludunt ii, qui, *FESTO* narrante, assiduum, quasi multorum assium, dictum putarunt; videturque omnino antiquissima vocis in XII tabularum lege potestas, quam postea obsolevisse credit *ERNESTI*, cum posteriore (diligentis) coaluisse in libri de *Senect.* c. 16 l. 56. Cum reliquis apud *MARCUM* notionibus melius convenit aut *QUINTI* Fratris (de petitione consulatus c. 11) *VARRONISQUE* etymologia, qua *assiduus*, vel ut mavult cum *FESTO SCHELLER*, *aſſiduus*, sic is qui *adſit*, aut *Plautina* (*Trucul.* II. 4 68) eademque *Jos SCALIGERI*

&

& C. BEOMANNI, ab *asfidendo*. Veram esse posse & primam & ultimam monuit G. J. VOSSIUS, & ad sensum quidem recte; sed novam, quoties mutetur vocabuli cuiusdam significatio, querere originationem non licet, multoque minus si vel sine hac nexus perspiciat notionum. Quamvis autem quæ harum etymologiarum verissima habenda sit difficile sit pronuntiatur, videtur tamen illa prima antiquitatis ferre palmam.

Bellum a *duello*, ut *Bis* a *duis*, *Bellumque* a *Duellio*, contractum quo esset aptius, docet Noster Orat c. 45 f. 153, ad fidem apte, quia monente J. C. SCALIGERO "fuit initio *duellum* a *duobus*. Nam licet multi sint milites, duæ tamen partes sunt, & inter duos tantum primum bellum fuit" Poëtices L. III. c. 89. Quamobrem cedit merito frivola illa per antiphrasin etymologia, qua *bellum*, quasi minime *bellum*, dictum voluit CHARISIUS.

Collidum appellat CICERO de Nat. Deor. L. III. c. 10 f. 25, "cujus tamquam manus opere, sic animus usu *colluit*." A *callo* igitur dictum putavit.

Ceres antiquis dicta putatur *Geres* a *gerendis* frugibus, de Nat. Deor. L. II. c. 26 f. 67. L. III. c. 20 f. 52. c. 24 f. 62, litteraque *G* in *C* postea transiisse. Arrisit hæc etymologia etiam VARRONI: recentior altera a *creando* (quod verbum, eodem VARRONE teste, per *cereo* efferebatur olim) SERVIO, Jos. SCALIGERO, aliis, ut sit quasi frugum creatrix. Utramvis elegeris, ad Terram (Tellurem) fere reddit res: quam Deam principio eandem fuisse, quæ Ceres, & Græca appellatio (vid supra Δημήτρη) & *mammoxæ* apud LUCRETIUM IV. 1162 epitheton, & EURIPDIS (Voss, Mytholog. Briefe II. p. 122), CHRYSIPPI (CIC. de nat. Deor.

L. I.

L. I. c. 15 f. 40), VARRON S, ARNOB ique fides (cfr. Ov D. Trist. L. I. v. 673 sq) & traducta in aliis quoque numinibus a concreto ad abstractum religiosa veneratio (b) monstrare videntur. Placet tamen magis illa a *creando*, sed facesant Vossiana & Becmanniana ab Ebræo fonte etymologiaz.

Cicero a *cicere*, eduli legumine, Epist. ad Att. L. I. ep. 1. Videatur hæc, obscurius saltem indicata, etymologia supra in voc. *Thermus*.

Concors, *Excors*, *Vecors* ex *corde*, quod ipsum animus nonnullis videbatur. Tusc. Quæst. L. I. c. 9 f. 18. Sic etiam *cordatus* pro prudente, acuto, cato. Cfr. PLIN. Nat. Hist. L. VII. c. 31.

Consul a *consulendo* reipublicæ Orat. in Pis. c. 10 f. 23, de Legg. L. III. c. 3 f. 8. de Orat. L. II. c. 39 f. 165. Aliter VARRO "quod *consulere* populum & senatum debet." *Consulere* autem & *judicare*, uti *consul* & *judex*, synonyma fuisse veteribus indicant LIVIUS L. III. c. 55 & QUINTILIANUS L. I. c. 6 f. 32.

Convivium appellatum, "quia vitæ conjunctionem habet" sive "quod tum maxime simul vivatur" Cat. maj. c. 13 f. 45. Epist. ad Div. L. IX. ep. 24. Præstare autem hoc vocabulum ex Græco conversis Compotationis & Concoenationis, utrobique docetur. Vid. supra Συμβίωσις.

Denicales (feriæ) "a *nece* appellatae sunt, qua resident
D mor-

b) Cfr. BUTTMANN über die philosophische Deutung der griechischen Gottheiten, Berlin 1803.

mortui" de Legg. L. II. c. 22 s. 55. Privatae fuerunt, ad purgandam funestam domum institutæ, imponique tunc svevisse inscriptionem putat Jos. SCALIGER. A denis diebus dictas qui volunt, lubrica quidem male intellecti JUSTINIANI auctoritate nixi, non placent Vossio, trium, non decem, dierum has fuisse ferias observanti; quod tamen nihil probat cum Novendiales ludos excipere haec solerent. Neque tamen est cur Ciceronianam etymologiam repudiemus, quam firmat etiam Græcum νέκυς.

Diana "dicta, quia noctu quasi diem efficeret" de Nat. Deor. L. II. c. 27 s. 69. Pertinet hoc ad Lunam, quæ antiquis *Zana* (VARRO de re rust. L. I. c. 37) vel *Eiana*, unde deducere malunt alii, antiqua scriptura (*Deiana*, *Di-iانا*) fententiam tuentes. Hæc tamen ne VARRONI quidem placuit, cui est Dea appellata quasi *Diviana* "quod divia in altitudinem & latitudinem simul." Tacemus etymologias, a genitivo τε *Zēus*, quod Jovis filia, atque a duobus lucendi temporibus, quasi dicta fuisse *Duana*: in quibus omnibus quid certissimum sit, ægre dijudicatur.

Dickeria. Romani "cum omnia, quæ dixissemus, dickeria esent: quæ facete & breviter & acute locute essemus, ea proprio nomine appellari dickeria voluerunt" fragm. Epistolæ ad Cornelium Nepotem, apud MACROBIUM Satural. L. II. c. 1. A dicendo igitur repetitio vocis originem videtur CICERO, cum tamen in Græcis δεκτής, δεκτηρίας, probabilius illa queratur.

Dis "qui *Dives*, ut apud Græcos Πλεύτων, quia & residant omnia in terras & orientur e terris" de Nat. Deor. L. II. c. 26. s. 66. Non est jam quæstio de etymologia τε *Dives*, quam in *diva* natura VARRO, in dividendi facultate

tate CORNELIUS FRONTO, in *aere* (cui *diu æs*) vel in *diu ver-
scendo* ISIDORUS quæsiverunt. Conspirant autem Græca &
Latina Tartarei regis appellatio in notione *divitiarum*, qua-
rum per antiphraſin, inanem quidem & iſuſoriam, non
nullis facta videtur mentio, QUINTILIAN. L. I. c. 6 f. 34.
Neque inepta censenda est Ciceroniana etymologia, cum
& *Zeus χθόνιος*, *Aidης χθόνιος* appellatus, nominatio ab EU-
RIPIDE, fuerit Inferorum Deus, & monente ad ARISTO-
PHANIS Plutum v. 727, SPANHEMIO, cum Plutone Plutus
nonnunquam confusus. Misam igitur faciamus Jos. SCA-
LIGERI a *Zeus*, *Διὸς* originationem, quam tueri qui volet,
in animadversione G. J. VOSSI (Etymologic. L. L. voc *ars*),
solere casus Latinorum rectos ab obliquis Græcorum for-
mari, aliquantulum inveniet præſidii.

Elegans ex *eligendo*, de Nat. Deor. L. II. c. 28 f. 72.
cfr. Orat. c. 25 f. 83. Hinc etiam *elegans* scribendum es-
ſe voluit FLAVIUS CAPER.

Exercitum (substantive) ab *exercendo* vel *exercitando*
dici, præter Nostrum TUSC. Quæſt. L. II. c. 16 f. 37 sq.
agnoscunt etiam VARRO, CÆSELLIUS, BECMANNUS, G. J. VOS-
SIUS. Dubitant vero, utrum a frequenti exercitatione, quod
TULLIO placere videtur, an quia exercitando fit melior,
quod VARRONI, an quia sub militari disciplina arcetur,
quod CÆSELLIO, an quia hostem arcet & expellit, quod
BECMANNO magis arrisit, orta primum sit appellatio. In
re ipsa haud intererit multum.

Fides "appellata, quia fiat quod dictum est" Offic.
L. I. c. 7 f. 23, & fragm. L. IV. de Republ. apud NONIUM
Cfr. Epist. ad Div. L. XVI. ep. 10. At quemadmodum
ipſi CICERONI durior, ita reliquis omnibus, præter AU-

GUSTINUM, explodenda hæc visa fuit etymologia. A Græcis igitur vocibus πειθω vel πίσις, quæ Æolibus πίττις, repetere hi maluerunt, & ex diversa Græci verbi in diversis temporibus forma (πειθω, π.θω) explicuerunt, cur in derivatis & compositis nonnullis quantitas penultima non constet (c).

Frugalitas, Frugi "a fruge qua nihil melius e terra" Tusc. Quæst. L. III c. 8 l. 18. Non abludit multum, qua sensum, Cœliana etymologia apud QUINTILANUM L. I c. 6 l. 29, frugalitatem ei inesse dicens qui sit fructuosis, id est utilis multis. Sed latius patere frugalitatis notionem, frugique homines non tam χειροὶ (utiles) quam σωφρόνες (temperantes) esse appellandos, ipse monet CICERO I. c. 1 16-18.

Janus, ab eundo, de Nat. Deor. L. II. c. 27 l. 67, unde *Eanum* appellatum maluit CORNIFICIUS. Januis præses creditum & cum clavi ac virga figuratum, tradunt Mythologi; quare a *janua* potius deductum nomen putant alii. Utramque etymologiam, fere reciprocam, conjunxisse videtur OV DIUS Fast. L. I. v. 126 sq. L. II. v. 51. nec male, cum *Jani* (transitiones perviae) & *Januae* (CICERONI I. c. fint a *Jano*, quam manifestam satis cognationem, ut vobis, permuttereris. Inter Græcum Hebræumque nominis fontem dubius hæret BECMANNUS, quorum tamen neutrum adire opus erit, in primis cum, quæ de Apolline θυγάτιον a MACROBIO memorantur, *Jani*, domestici Romanorum numinis, munus nequaquam plene exhaustiant.

Ignominia. Sic animadversio Censoris dicta est "quia omnis ea judicatio veratur tantummodo in nomine" FRAGIM. L. IV. de Rep. apud NONIUM.

Ine-

c) Cfr. P. I. p. 4.

Ineptus, qui non aptus. "Nam qui aut, tempus quid potulet, non videt, aut plura loquitur, aut se ostentat, aut eorum, quibuscum est, vel dignitatis vel commodi rationem non habet, aut denique in aliquo genere aut inconcinnus aut multus est, is *ineptus* dicitur" de Orat L II. c. 4 f. 17. cfr. c. 5 f. 20. Exstat de hac voce *integra* J. C. SCALIGERI in eandem mentem oratio. Miteris autem, cur etymologiam tam planam dubitant proponat CICERO, & qui factum sit, ut dicat ne nomen quidem isti vitio a Græcis fuisse impositum, cum tamen *Inepti* notionem egregie exprimat ARISTOPHANIS (*Νεφέλη*. V. 908) ἀνάγματος.

Invictus Hanc vocem, singulari errore, non a *vincendo* sed a *vinciendo* repetere videtur Noster, his verbis: Sapiens appellabitur "recte *invictus*, cuius etiam si corpus constringatur, animo tamen *vincula* inici nulla possint" de Finib. L. II. c. 22 f. 76, nisi respexerit forte ad morem *vinciendi* victos & captivos. Similiter VARRONI (L. IV.) *viatrix* audit *Venus*" non quod *vincere* velit, sed quod *vincire* & *vinciri ipsa*" Sed *Invicti* Jovis cognomen recte a *vincendo* ortum dicitur de Legg. L II. c. 11 f. 28.

Judex a *Judicando* appellator, de Legg. L. III. c. 3 f. 8. *Judicium* a *jure*, Top. c. 24 f. 91. Orat. pro Sext. c. 42 f. 92. Sic etiam VARRO, sed plenius: "*Judicare*, quod tunc *jus dicatur*, *Judex*, quod *jus dicat* accepta potestate; id est, quibusdam verbeis dicendo finit" L. V. Differunt tamen inter *judicare* & *jus dicere*: hoc *Prætoris*, illud *Judicum*. Hinc forte J. C. SCALIGER (de causis L. L. L. III. c. 66) a δίκην causfa), addito *juris* vocabulo, utrumque verbum ortum voluit, nimis, ut videtur, scrupulose: in primis cum *jus dicare* h. e. addicere judices dici haud incommode possint.

Juno.

Juno. Hanc Deam Noster a "juvando credit nominatam" de Nat. Deor. L. II. c. 26 f. 66, quam etymologiana suam fecit & VARRO. Aliis a *Jove*, fratre Deæ & coniuge, derivare nomen magis placet, ut sit quasi *Joveno*. Cur autem juvare diceretur, vid. infra in voc. *Lucina*.

Jupiter "id est *juvans pater*, quem conversis casibus appellamus a *juvando Jovem*" de nat. Deor. L. II. c. 25 f. 64. Erat enim, "optimus, id est beneficentissimus" ibid. Eandem originationem tuetur VARRO. Alii alias amplexi fuerunt. Sic GELLIO L. V. c. 12. Jupiter, elisis aut immutatis quibusdam litteris, est quasi *Jovis pater*, casu recto, ut olim. Sed utcunque se habeat illud, poterit etiam *Jovis* esse a *juvando*, nisi malis cum nonnullis a Ζεύς (pro *Zeus*, inserto Αολικεβ) deducere. In magna rei obscuritate difficile est interpositu judicium. Græcæ appellationis genitivum (*Διὸς*), quem adjective significasse antiquitus bonum, auctor est PLATO in Cratyllo, a Mælogothica voce *tbjubts*, bonus, descendere nostras voluit IEROME. Sic late vagantur Etymologi, nonnullis ex ipso Hebreo veri Dei nomine originem τὸς *Jovis* arcessentibus.
